

**RECENZJA OSIĄGNIĘĆ I DOROBKU NAUKOWEGO
PANA DR. MARCINA BORYCZKO
ubiegającego się o nadanie
stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych
w dyscyplinie pedagogika**

PODSTAWOWE INFORMACJE O DRODZE EDUKACYJNEJ I ZAWODOWEJ HABILITANTA

Pani dr Marcin Boryczko jest dwukrotnym licencjatem. W 2003 roku ukończył licencjat w zakresie Etnologii, na Wydziale Etnologii, w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Po raz drugi ukończył studia I stopnia w zakresie Pracy Socjalnej, na Wydziale Nauk Społecznych, w Instytucie Pedagogiki i Pracy Socjalnej, Akademii Pomorskiej w Słupsku.

Pracę magisterską w zakresie Filozofii obronił w 2003 roku na Wydziale Nauk Społecznych, w Instytucie Socjologii i Filozofii na Uniwersytecie Gdańskim.

Po raz drugi magistrem został w zakresie etnologii, na Wydziale Historycznym, w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W 2012 roku na Wydziale Nauk Społecznych UG, obronił pracę doktorską w dyscyplinie Pedagogika pt. *Między adaptacją a oporem. Szkoła wobec procesów globalizacyjnych*, pod kierunkiem prof., dr hab. Tomasza Szkudlarka (recenzenci: prof. dr hab. Lucyna Kopciwicz, prof. dr hab. Zb. Kwieciński).

Od 2012 roku Habilitant zatrudniony został w Zakładzie Pedagogiki Społecznej, w Instytucie Nauk Społecznych, UG (w latach 2005–2012 jako asystent, od 2012 jako adiunkt).

Z przedłożonych danych wynika, że doktor Boryczko nie występował wcześniej o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO (art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy)

Dr Marcin Boryczko jako osiągnięcie naukowe w postępowaniu awansowym wskazał cykl tematycznie powiązanych ze sobą siedmiu publikacji pt. „Krytyczna praca socjalna. Perspektywa teoretyczna i empiryczna w badaniach: od uwikłania podmiotu po realizację praw człowieka”. W skład osiągnięcia wchodzi artykuły:

1. M. Boryczko (2014). Strukturalna praca socjalna. Teoria, ideologia i praktyka kanadyjskiej pracy socjalnej. Kanadyjski system zabezpieczenia społecznego. *Praca Socjalna*, 29(6), s. 3–23.
2. M. Boryczko (2020). Critical thinking in social work education. A case study of knowledge practices in students' reflective writings using semantic gravity profiling. *Social Work Education*, DOI: 10.1080/02615479.2020.1836143.
3. M. Boryczko (2018). Teoria przecięć – myślenie krytyczne – Teoria Kodów Legitymizacji. O zastosowaniach teorii w kontekście analizy aktywności edukacyjnej studentów pracy socjalnej. *Praca Socjalna*, 2(33), s. 97–116. DOI: 10.5604/01.3001.0012.4943
4. M. Boryczko (2020). Neoliberal governmentality in social work practice. An example of the Polish social security system. *European Journal of Social Work*, 23:2, 191–202, DOI:10.1080/13691457.2019.1617678
5. M. Boryczko (2018). Governmentality w systemie pomocy społecznej. *Miscellanea Anthropologica et Sociologica*, 19(3): 189–203.
6. M. Boryczko (2020). Prawa człowieka w pracy socjalnej. Walidacja instrumentów pomiaru poziomu zaangażowania i ekspozycji pracowników socjalnych na prawa człowieka. Polska adaptacja skal human rights engagement in social work oraz human rights exposure in social work. *Praca Socjalna*, 6(35), s. 78–98.
7. D. Jaworska, K. Alieva, M. Boryczko. Badania wśród uchodźców i przymusowych migrantów – rozważania metodologiczne i etyczne. DOI:<http://dx.doi.org/10.18778/1733-8069.15.2.11>

W ramach wskazanego osiągnięcia dr M. Boryczko proponuje projekt *krytycznej pracy socjalnej*, w której wyróżnia cztery obszary. Są to (zgodnie z Autoreferatem):

- a) teoretyczne podstawy perspektywy krytycznej;
- b) myślenie krytyczne w pracy socjalnej i edukacji studentów pracy socjalnej;
- c) problematyka władzy: perspektywa rządomyślności w pracy socjalnej;
- d) sprawiedliwość społeczna i prawa człowieka w perspektywie krytycznej.

Analizy dokonam pod kątem przydatności w praktyce społecznej wskazanego, autorskiego projektu *krytycznej pracy socjalnej*.

Pierwszy element projektu – **teoretyczne podstawy perspektywy krytycznej**, omówiony zostały w tekście pt. *Strukturalna praca socjalna. Teoria, ideologia i praktyka*

kanadyjskiej pracy socjalnej (op. cit.). Na tle tytułowego – kanadyjskiego systemu pracy socjalnej (opartym na uzasadnionym wprowadzeniu ze względu na wysokie osiągnięcia polityki społecznej i pracy socjalnej oraz ich bogate badawcze rozpoznania w tym kraju), Autor ukazał podstawowe założenia pracy socjalnej jako teorii w praktyce, podstawowe elementy strukturalnej pracy socjalnej oraz inspiracje filozoficzne tego podejścia. Uznaje ono, że najbardziej istotną rolę podstaw problemów społecznych pełnią struktury społeczne, polityczne, ekonomiczne itd., do czego Autor nawiązuje w kolejnych publikacjach wskazanych w osiągnięciu. Tekst ma charakter teoretyczny i wprawdzie nie stanowi solidnej, wieloaspektowej wykładni do propozycji projektu, to jest wystarczająca próbą wskazania nurtu krytycznej refleksji w teorii pracy socjalnej oraz wpisuje ją w nurt strukturalny reprezentowany w pedagogice.

Habilitant prezentuje tu podstawy autorskiego *projektu krytycznej pracy socjalnej*, szczególnie odnosząc się do przykładów refleksji Paolo Freire i koncepcji budzenia krytycznej świadomości. Na jej tle ukazuje konieczność narracyjnego podejścia do klientów pomocy społecznej, uzasadniając stosowanie *krytycznej pracy socjalnej* w praktyce.

W projekcie Autor dąży do wprowadzenia **myślenia krytycznego w pracy socjalnej i edukacji studentów pracy socjalnej**. Wskazane przez autora teksty reprezentujące ten element to:

1. M. Boryczko (2020). Critical thinking in social work education. A case study of knowledge practices in students' reflective writings using semantic gravity profiling, *Social Work Education*, DOI: 10.1080/02615479.2020.1836143.
3. M. Boryczko (2018). Teoria przecięć – myślenie krytyczne – Teoria Kodów Legitymizacji. O zastosowaniach teorii w kontekście analizy aktywności edukacyjnej studentów pracy socjalnej. „Praca Socjalna” nr 2(33), s. 97–116. DOI: 10.5604/01.3001.0012.4943

Autor rozumie *myślenie krytyczne* jako krytykę społeczną prowadzącą do rozwiązań w zakresie pomocy społecznej a zwłaszcza pracy socjalnej, zmierzającą do budowania możliwości stawania się jednostką społeczną przez klientów i szerzej – osób wymagających wsparcia społecznego. Zakładam, że taki kierunek myślenia jest jednym z celów proponowanego projektu *krytycznej pracy socjalnej*. Sądzę, że trochę za słabo został wyeksponowany przez Habilitanta, stanowi przecież *credo* jego pomysłu.

W artykułach przypisanych do tego obszaru osiągnięcia, zaprezentowane zostały badania oparte na zastosowaniu Teorii Kodów Legitymizacji w oparciu o jedno z kluczowych pojęć wypracowanych przez Paolo Freirego, tj. krytycznej świadomości. Autor omawia w nich teorię przecięć, uzasadniając jej zastosowanie w obszarze pracy socjalnej. Wykorzystał narzędzie do badania ciężenia semantycznego (zwykle wykorzystywanego w problematyce kwestii społecznych, np. wykluczenia społecznego). Uzasadnienie i zastosowanie tego narzędzia stanowi trafny element (po prezentacji założeń teoretycznych) *projektu krytycznej pracy socjalnej*. Może przyczynić się do postawienia rzetelnej, wnikliwej diagnozy sytuacji

życiowej klienta opartej na elastyczności, refleksyjności, myśleniu nie-linearnym, krytycznym. Umożliwia budowanie wrażliwości wobec problemów społecznych oraz refleksyjność w złożonych sytuacjach, w których znajdują się osoby korzystające z systemów pomocy publicznej. Podejście to umożliwia spojrzenie na sytuację osoby wykluczonej, dyskryminowanej, marginalizowanej przez pryzmat ich społecznego, strukturalnego funkcjonowania. Takie stanowisko jest rzadko uwzględnianym elementem w badaniach i praktyce pracy socjalnej. Perspektywa rozpatrywania sytuacji klienta daje możliwość budowania wrażliwości, refleksyjności, wykraczanie poza standardowe podejście oparte na dotychczasowych rozwiązaniach, uniknięcie stereotypowego, wąskiego, dyskryminującego kierunku myślenia o klientach w ich pracy zawodowej. Może też kreować budowanie praktyk emancypacyjnych w przeciwieństwie do dyskryminujących, odcinając je od praktyk politycznych.

Przeprowadzone badania stanowią przykład umiejętności prowadzenia badań empirycznych przez Habilitanta: opartych na solidnych podstawach teoretycznych, trafnie dobranym i wykorzystanym narzędziu do badań, poprawnej i interesującej analizie, wnioskach dla praktyki edukacyjnej. W obu artykułach autor postuluje wprowadzanie myślenia krytycznego oraz teorii przecięć do zakresu programu nauczania pracowników socjalnych. Uważam, że jest to ważny element projektu krytycznej pracy socjalnej opracowanej przez Pana Boryczko. Cenne są autorskie rekomendacje dotyczące przyszłych badań i edukacji w zakresie pracy socjalnej. Badacz w konkluzji tekstów zauważa, że budowanie mostu między teorią a praktyką edukacyjną pozwoli na budowanie praktycznych umiejętności opartych na krytycznym myśleniu. W przypadku kształcenia pracowników socjalnych, stwierdzenie to – uważam – nie ma charakteru „oczywistości”.

Z recenzenckiego obowiązku muszę zauważyć, że niektóre fragmenty obu artykułów są do siebie zbliżone. Różni je jednak poziom zaawansowania analizy, jej kierunek.

Kolejnym, wyodrębnionym elementem budującym *projekt krytycznej pracy socjalnej* jest **problematyka władzy: perspektywa rządomyślności w pracy socjalnej**. Jest to uzasadniony element prezentowanej perspektywy, poszerzający wcześniejsze etapy oraz uzasadniający konieczność wprowadzenia *projektu krytycznej pracy socjalnej* do edukacji.

1. M. Boryczko (2018). Governmentality w systemie pomocy społecznej. *Miscellanea Anthropologica et Sociologica*, 19(3): 189–203.
2. M. Boryczko (2020). Neoliberal governmentality in social work practice. An example of the Polish social security system. *European Journal of Social Work*, 23:2, 191–202, DOI:10.1080/13691457.2019.1617678

W oparciu o teorię Michela Foucaulta *governmentality*, Pan M. Boryczko uwagę skupia głównie na prezentacji tego kierunku interpretacji związku władzy z systemem zabezpieczeń społecznych. Omawia te związki na podstawie przykładów polskich doświadczeń klientów pomocy społecznej. Udowadnia, że zgodnie z politycznymi potrzebami, różnego typu

instytucje rządowe zarządzają problemami poszczególnych grup osób. Wykazuje, że klienci pomocy społecznej uwikłani są w politykę przez poddawanie ich strategiom „urządzenia” ich życia, podczas gdy grupy osób potrzebujących wsparcia są zmienne. Twierdzi, że bez zrozumienia sposobu działania władzy rzeczywiste wsparcie, tj. realizacja zasad i wartości samej pracy socjalnej oraz profesjonalizacja pracowników socjalnych będzie nieskuteczna. Identyfikuje w nim i interpretuje złożoność relacji między polityką/władzą kształtującą politykę społeczną i kierunek realizowanej pracy socjalnej. Autor uważa, że aby uniknąć takich praktyk należy dążyć do popularyzowania i aplikowania krytycznej pracy socjalnej pozwalającej na partycypację społeczeństwa w procesach decyzyjnych. Jest to kierunek pracy wynikający ze ścisłego powiązania teorii z praktyką – ukazany w omawianej perspektywie pracy socjalnej i szerzej – w działaniach społecznych odwołujących się w zaplecza pedagogiki społecznej.

Uważam, że wskazanie *rządomyślności* w osiągnięciu naukowym stanowi ważny element *projektu krytycznej pracy socjalnej*. Zastanawiam się tylko, czy w proponowanym projekcie nie powinno znaleźć się przed punktem *myślenie krytyczne w pracy socjalnej i edukacji studentów pracy socjalnej*. Sądzę, że właśnie konieczność dążenia do krytycznego myślenia wynika m.in. z *rządomyślności* i jest zapleczem dalszych, wskazanych działań.

Pan Marcin Boryczko w proponowanym projekcie krytycznej pracy socjalnej wymienia obszar/element: **sprawiedliwość społeczną i prawa człowieka w perspektywie krytycznej**. Powołuje się na dwa artykuły, tj.:

1. M. Boryczko, Prawa człowieka w pracy socjalnej. Walidacja instrumentów pomiaru poziomu zaangażowania i ekspozycji pracowników socjalnych na prawa człowieka. Polska adaptacja skal human rights engagement in social work oraz human rights exposure in social work. „Praca Socjalna nr 6(35) 2020, s. 78–98.
2. D. Jaworska, K. Alieva, M. Boryczko. Badania wśród uchodźców i przymusowych migrantów – rozważania metodologiczne i etyczne. DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/1733-8069.15.2.11>

Treści w nich zawarte stanowią ważny element prezentowanego projektu, ze względu na skupienie na aktualnych zjawiskach i problemach społecznych wynikających z praw człowieka i idei sprawiedliwości społecznej.

W pierwszym artykule, który bardzo wysoko oceniam, Autor prezentuje wyniki badań nad zastosowaniem wystandaryzowanych narzędzi mierzących poziom zaangażowania na rzecz praw człowieka oraz poziom kontaktu (ekspozycji) z prawami człowieka pracowników socjalnych i studentów pracy socjalnej. Omówienie procedury adaptacji dwóch skal Human Rights Engagement in Social Work (Zaangażowania na Rzecz Praw Człowieka w Pracy Socjalnej) oraz Human Rights Exposure in Social Work (Ekspozycji na Prawa Człowieka w Pracy Socjalnej) – oraz próba ich adaptacji do polskich warunków kulturowych oraz językowych jest świadectwem wysokich kompetencji badawczych dr Marcina Boryczki.

Dodać też należy, że podejmowane zagadnienia, tj. obecność praw człowieka w pracy socjalnej są w Polsce dość rzadko eksponowane, rozpoznawane, realizowane. Z kolei pomiar postaw i zachowań związanych z prawami człowieka ma w Polsce charakter niemal prekursorski (w obszarze pracy socjalnej i szerzej, np. w pedagogice).

W kolejnej publikacji wyeksponowanej w osiągnięciu, podjęta problematyka dotyczy etycznych i metodologicznych aspektów prowadzenia badań w grupach wrażliwych, tutaj: migrantów przymusowych. Ta wieloautorska publikacja ukazuje refleksje badaczy dotyczące ich pracy badawczej, w tym – związku między poznawczą funkcją nauki a sposobami jej realizacji w zderzeniu z potrzebami badanych osób. Dobór badanej próby – uchodźców – jest świadectwem aktualności pracy badawczej dr M. Boryczko. Tekst ten jest egzemplifikacją części tytułu osiągnięcia, tj. odnosi się do *realizacji praw człowieka*.

Po wnikliwym wczytaniu się we wskazane artykuły składające się na osiągnięcie naukowe, uznaję, że dr Marcin Boryczko zawarł w nich poszczególne elementy budujące proponowany *projekt krytycznej pracy socjalnej*. Propozycja *projektu* opiera się na:

- a) wskazaniu teorii krytycznej (w tym: teoretycznej podstawy prowadzonych analiz, budowaniu konceptualizacji, projektowaniu zmiany i działania);
- b) wprowadzaniu i stosowaniu teoretycznych podstaw (ich trafnego wyboru i opisu) oraz metodologicznych rozwiązań (operacjonalizacji);
- c) edukacyjnej orientacji wynikającej z myśli społeczno-edukacyjnej pedagogiki, zwłaszcza pedagogiki społecznej;
- d) dostrzeganiu zmieniających się grup osób potrzebujących wsparcia;
- e) dostrzeżeniu pracowników socjalnych oraz studentów przygotowujących się do tej pracy jako grupy szczególnie wymagającej pracy edukacyjnej.

Propozycję tę traktuję bardziej jako perspektywę/zarys projektu, niż jako zamkniętą całość, m.in. ze względu na rozproszenie jego elementów w poszczególnych artykułach. Jednak treści zawarte we wskazanych publikacjach, ich uporządkowanie według argumentów budujących zarys projektu, stanowią dość przekonującą całość (na miarę zbioru artykułów publikowanych w czasopismach naukowych). Propozycja oparta jest na trafnie wskazanym zapleczu teoretycznym i metodologicznym, prezentacji zróżnicowanych źródeł, prowadzonych badaniach (choć raczej o pilotażowym, rozpoznawczym charakterze), poprawnej analizie danych zakończonych autorską refleksją dającą możliwość jej wykorzystania w praktyce społecznej.

Uważam, że zaprezentowane w cyklu teksty stanowią przykład spójnych zainteresowań naukowych i przebiegu pracy naukowej ich autora. Habilitant wykazał w nich ewolucję poszczególnych kierunków jego badawczych rozpoznań, rozwój wyrażający się pogłębianiem dotychczasowych obszarów badań przez wprowadzanie aktualnych kategorii badawczych, teoretycznych, metodologicznych.

Dostrzegam wrażliwość Habilitanta na aktualne problemy społeczne, które jako badacz krytycznie analizuje, wnosząc istotne wartości w dyskurs społeczny. Jest to udana próba wprowadzenia nurtu krytycznej refleksji do polskiego myślenia o pracy socjalnej i w pracy socjalnej, zwłaszcza kierunku jej badań, analiz i praktyki. Tym bardziej, że taka perspektywa jest rzadko uwzględniana, choć na jej elementach swoje badania realizuje np. Granosik (2016 i kolejne), Sułustowicz (2018), Skrzypczak (2016).

OCENA DOROBKU WSPIERAJĄCEGO OSIĄGNIĘCIE WSKAZANE JAKO GŁÓWNE W MYŚL ART. 219 UST. 1 PKT 2 USTAWY

Ponieważ Habilitant jako osiągnięcie naukowe wskazał cykl artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych, do pozostałych publikacji odniosę się w bardziej uogólniony sposób. Od razu zaznaczę, że to właśnie dorobek uzupełniający wskazane osiągnięcie przekonuje mnie, że wprowadzenie proponowanej perspektywy *krytycznej pracy socjalnej* nie została zamieszczona w monografii ze wszystkimi jej atutami, to opiera się na solidnych podstawach wypracowanych przez poprzednie lata także w innych publikacjach. Praca naukowa Pana Boryczko jest systematyczna, rozbudowywana o nowe wątki, oparta na prowadzonych badaniach, analizie ich teoretycznych podstaw. Ich egzemplifikacją są artykuły naukowe, dwie wieloautorskie monografie oraz jedna autorska:

1. Anna Dunajska, Marcin Boryczko, Aneta Grodzicka, Marcin Krause (2016), *Bezpieczeństwo pracy pracownika socjalnego. Niech ktoś nas wysłucha*. Difin, Warszawa.
2. M. Boryczko, A. Dunajska, S. Marek (2020). *Praca w środowisku lokalnym*. Biblioteka Pracy Socjalnej. Difin. Warszawa.
3. M. Boryczko, K. Frysztański, A. Kotlarska-Michalska, M. Mendel (2021). *Solidarnie przeciw biedzie. Socjologiczno-pedagogiczny przyczynek do nowych rozwiązań starego problemu*. Europejskie Centrum Solidarności. Gdańsk.

W wymienionych monografiach oraz w przynajmniej kilku artykułach naukowych, Habilitant wyróżnia uzupełniające się obszary jego zainteresowań badawczych oraz ich powiązań z praktyką społeczną. Są to: sprawiedliwość społeczna i prawa człowieka, animacja społeczna, edukacyjne konteksty nierówności.

Uważam, że dorobek niewchodzący w skład osiągnięcia wymienionego w pkt. I, stanowi mocne jego zaplecze i uzupełnienie. Publikacje te (monografie i artykuły – nie wszystkie znajdują się na ministerialnej, punktowanej liście wydawnictw i czasopism) stanowią wysoki wkład w budowanie nowego, aktualnego spojrzenia na codzienne doświadczenia osób wykluczonych, instytucji je wspierających, osób w nich pracujących i przygotowujących się do niej.

Praca naukowa Habilitanta oparta jest na prakseologicznym podejściu do niej. Wielu publikacjom towarzyszy myślenie o nauczycielach, pracownikach socjalnych, studentach jako o przyszłych pracownikach – krytycznych, otwartych na innych, odpornych na zmieniające się zewnętrzne „inspiracje”, wyposażonych w odpowiednie narzędzia do pracy. Autor konsekwentnie odwołuje się do pedagogiki społecznej jako teoretycznego „rdzenia” akademickiej pracy socjalnej i rozważań dotyczących zjawisk i problemów społecznych oraz kierunków ich rozwiązywania.

Żałuję, że Autor nie napisał monografii, w której w systematyczny sposób zaprezentowałby swoją wykładnię *krytycznej pracy socjalnej*, opierającą się na pogłębionych wynikach badań, które przeprowadził (lub innych). Spójny sposób prezentacji celu prowadzonych analiz, ich teoretycznego zaplecza, analiza przeprowadzonych badań opartych na niestosowanych w Polsce narzędziach badawczych, konkluzje dla praktyki z całą pewnością pozwoliłyby w pełni zrealizować cel projektu. Z drugiej jednak strony znam wiele prac naukowych, które nie są twórcze, kreatywne, nie wnoszą do dyscypliny oczekiwanych wartości. Opierają się na nieaktualnych teoretycznych podstawach (lub ich nie mają), na budowaniu rozdziałów opartych na kompilacji fragmentów z innych prac, na „wsobnej” literaturze, na braku refleksji itd. Zdecydowanie wskazany cykl publikacji jako osiągnięcie naukowe jest bardziej kreatywne w porównaniu z takimi monografiami. Wnosi właściwą, krytyczną perspektywę poszerzającą dorobek pedagogiki zgodnie z pożądanym kierunkiem rozwoju współczesnej nauki.

Wprawdzie (powtórzę) w dorobku Habilitanta brakuje mi „głównej” monografii, to doceniam autorskie zabiegi skupione na wypełnieniu kryteriów obowiązujących w postępowaniu habilitacyjnym. Są to skoncentrowane wysiłki Autora skupione wokół publikowania wyników pracy badawczej w cenionych czasopismach naukowych (także przez MNiSW), polskich i zagranicznych). Spostrzeżenie to dotyczy zwłaszcza „Pracy Socjalnej”, docenionej w ostatniej ewaluacji czasopism liczbą 40 pkt.; *Miscellanea Anthropologica et Sociologica* (40 pkt) oraz *European Journal of Social Work* – 70 pkt., *Social Work Education* (70 pkt.).

Zdobycie grantu NCN Miniatura (2018) jest przykładem pracy ukierunkowanej na realizację celu, w tym prowadzeniu i publikowaniu wyników prowadzonych badań we wskazanym obszarze krytycznej pracy socjalnej.

OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ

Opublikowane monografie naukowe (poza wskazanym osiągnięciem)

Po uzyskaniu stopnia doktora Pan M. Boryczko opublikował jedną monografię autorską (na podstawie pracy doktorskiej) oraz trzy wieloautorskie.

Opublikowane rozdziały w monografiach naukowych

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant opublikował jedenaście artykułów naukowych (przed – cztery artykuły).

Członkostwo w redakcjach naukowych monografii

Dr M. Boryczko jest redaktorem naukowym numeru nr 77/78 (2018) w czasopiśmie Rocznik Gdański. Pełni funkcję sekretarza tego pisma.

Opublikowane artykuły w czasopismach naukowych

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant opublikował dziewięć artykułów naukowych, w tym siedem wskazanych w osiągnięciu.

Artykuły naukowe publikował w polskich czasopismach naukowych, z których wiele znajdowało się na listach czasopism rekomendowanych przez MNiSW (częściowo wymienionych już w recenzji).

Wygłoszone referaty na międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych

Dr M. Boryczko wielokrotnie brał czynny udział w naukowych konferencjach organizowanych przez znaczące ośrodki akademickie i instytucje naukowe, w tym w krajowych (22, w tym 11 po uzyskaniu stopnia doktora) i międzynarodowych (8, w tym 7 po uzyskaniu stopnia doktora).

Wygłaszane referaty są przykładem wyraźnego nurtu zainteresowań badawczych Habilitanta powiązanych z pedagogiką jako dyscypliną naukową.

Udział w komitetach organizacyjnych

Habilitant pełnił rolę członka komitetu organizacyjnego w siedmiu ważnych konferencjach.

Zrealizowane projekty

Habilitant zrealizował dwa projekty badawcze finansowane ze środków unijnych – Comenius – C21 (2005- 2007), Telling the Baltic (2011–2014), jeden w ramach współpracy z Centrum Aktywności Lokalnej CAL oraz jeden finansowany ze środków Miasta Gdańsk: Wspólny pokój Gdańsk. Ku miejskim *modi co – vivendi* (2014).

Pan Boryczko w 2018 r. otrzymał grant NCN Miniatura na projekt badawczy pt. Governmentality w systemie pomocy społecznej. Studium empiryczne technologii władzy w Ośrodkach Pomocy Społecznej. W wyniku realizacji projektu autor opublikował dwa teksty wskazane w Autoreferacie.

Dr Boryczko trzykrotnie aplikował o grant badawczy w ramach Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA), programu. Wnioski przeszły pierwszy etap kwalifikacji, jednak nie otrzymały finansowania.

Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

Dr M. Boryczko jest członkiem krajowych i międzynarodowych organizacji i towarzystw naukowych, w tym w Polsce: w Gdańskim Towarzystwie Naukowym (członek, sekretarz pisma wydawanego przez GTN); PTP (członek), Zespołu Pedagogiki Społecznej przy PAN (członek).

W instytucjach zagranicznych są to m.in.

- Europejskie Stowarzyszenie Badawcze w zakresie Pracy Socjalnej (ESWRA)- członek Zarządu oraz Przewodniczący Komisji ds. Nominacji i Wyborów;
- Międzynarodowa Federacja Pracowników Socjalnych (IFSW) – Europejski Reprezentant w Globalnej Komisji Praw Człowieka;
- Legitimation Code Theory for Knowledge – Building (associate member)
- The International Association for the Study of Forced Migration (IASFM) – członek

Recenzowanie prac naukowych

Dr M. Boryczko wymienił pięć zrecenzowanych tekstów w języku polskim oraz dwa w języku angielskim.

Udział w programach międzynarodowych

Habilitant wyróżnił trzy formy aktywności w tym zakresie, tj. realizację Programu Erasmus+ w Politecnico de Leiria, Leiria (Portugalia) (2017-2018); współpracę z Evangelische Hochschule w Norymberdze w ramach Międzynarodowej Letniej Szkoły (wymiany międzynarodowej); członek zespołu sterującego programem certyfikującego ASHOCA.

Udział w zespołach badawczych, realizujących inne projekty niż określone

- współrealizacja projektu badawczego Gdańsk: moje miejsce bez granic (2015);
- realizacja projektu badawczego pt. Kondycja zawodowa pomorskich nauczycieli (Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego), 2020.

Udział w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań itd., wnioski w innych konkursach

Dr M. Boryczko od 2020 roku pełni funkcję wpisującą się w wymienioną aktywność: jest Przewodniczącym Komisji ds. Nominacji i Wyborów w ESWRA.

Kryterium dotyczące osiągnięć naukowo – badawczych Habilitanta uznaję za spełnione.

OCENA DOROBKU DYDAKTYCZNEGO, ORGANIZACYJNEGO, OPULARYZUJĄCEGO NAUKĘ ORAZ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ

Osiągnięcia dydaktyczne

Dr M. Boryczko pełni rolę tutora na kierunku praca socjalna (UG); jest koordynatorem ds. sylabusów na kierunku praca socjalna (UG). W ramach programu Erasmus + w 2018 r.

zrealizował cykl wykładów dla studentów i pracowników naukowych w Politechnice de Leiria, Leiria (Portugalia).

Jest członkiem zespołu sterującego aplikowania Uniwersytetu Gdańskiego do programu ASHOKA. Ponadto:

- pełni funkcję promotora pomocniczego w przygotowywanej rozprawie doktorskiej Aleksandry Glabińskiej (promotor: prof. dr hab. Tomasz Szkudlarek);
- dwukrotnie pełnił rolę asystenta stażu naukowego na Wydziale Nauk Społecznych UG;
- wypromował 22 magistrów oraz 26 licencjatów.

Osiągnięcia organizacyjne

Działalność organizacyjna dr M. Boryczko ma charakter lokalny, ponadlokalny, w tym – międzynarodowy. Habilitant jest:

- ekspertem ds. profesjonalizacji w zawodzie pracownika socjalnego oraz w zakresie działalności związków zawodowych w Polskiej Federacji Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej;
- Komisarzem Praw Człowieka w Regionie Europa (z ramienia IFFS w Polsce)
- członkiem Zarządu oraz kierownikiem Komisji ds. nominacji i wyborów przy European Social Work Research Association;
- członkiem Globalnej Komisji Praw Człowieka; współtworzył Komisję Praw Człowieka przy Międzynarodowej Federacji Pracowników Socjalnych (IFSW);
- członkiem sieci badawczej European Social Work Research Association,
- członkiem Legitimation Code Theory w Centre for Knowledge Building (University of Sydney).
- członkiem Gdańskiego Towarzystwa Naukowego.

Wszystkie wymienione funkcje opierają się na udokumentowanej, aktywnej roli Habilitanta w pracach wymienionych instytucji.

Osiągnięcia popularyzujące naukę

Działania w ramach tego kryterium oceny dorobku Habilitanta są wyraźne. Niektóre z nich zostały wskazane w zakresie innych kryteriów. Dr M. Boryczko:

- współpracował z Politechniką Śląską, czego pokłosiem jest wieloautorska publikacja: Anna Dunajska, Marcin Boryczko, Aneta Grodzicka, Marcin Krause (2016), Bezpieczeństwo pracy pracownika socjalnego. Niech ktoś nas wysłucha. Difin, Warszawa, która dotyczy m.in. bezpieczeństwa pracy i satysfakcji z niej pracowników socjalnych.
- współpracował z Centrum Aktywności Lokalnej CAL w Warszawie prowadząc wspólne badania dotyczące niezinstytucjonalizowanych inicjatyw lokalnych. Ich pokłosiem są dwie publikacje (wskazane w wykazie publikacji);

- współpracował z Europejskim Centrum Solidarności w ramach działań organizacyjnych upowszechniających naukę (np. współorganizowanie Forum Pracowników Socjalnych), których efekty opublikowano w publikacji wieloautorskiej: M. Boryczko, K. Frysztacki, A. Kotlarska-Michalska, M. Mendel (2021). *Solidarnie przeciw biedzie. Socjologiczno-pedagogiczny przyczynek do nowych rozwiązań starego problemu*. Europejskie Centrum Solidarności. Gdańsk.
- Inne formy popularyzowania nauki:
- współpraca z Gdańskim Towarzystwem Naukowym, m.in. poprzez prowadzenie wykładów; pełnienie funkcji sekretarza „Rocznika Gdańskiego” GTN;
 - udział w debatach i panelach dyskusyjnych skupionych wokół problemów biedy, osób wykluczonych, pracowników socjalnych (warunków pracy, narzędzi do pracy, statusu). Prezentowanie (poprzez wywiady, udział w dyskusjach panelowych) zagadnień powiązanych z edukacją (indywidualizacją i wyrównywaniem szans edukacyjnych, kondycji zawodowej nauczyciela, profesjonalizacji jego pracy).
 - aktywności powiązane ze współpracą z lokalnymi instytucjami, np. Pomorską Akademią Liderów Edukacji, Pomorską Radą Oświatową i in.

Kryteria dotyczące dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego uważam za wypełnione w wysokim stopniu.

Współpraca międzynarodowa

Należy podkreślić, że wieloletnia, systematyczna i stale rozbudowywana współpraca międzynarodowa Habilitanta ma przynajmniej dwutorowy charakter. Z jednej strony skupiona jest na działalności społecznej i organizacyjnej – cennej dla praktyki społecznej i edukacyjnej w Polsce. Z drugiej – współpraca z konkretnymi ośrodkami badawczymi i ich reprezentantami wyraźnie buduje warsztat badawczy Habilitanta. Przykładem jest:

- współpraca z prof. Coleen Lundy (Kanada) w obszarze strukturalnej pracy socjalnej oraz monitorowania łamania praw człowieka (w tym klientów pomocy społecznej w ramach IFSW). Pokłosiem współpracy jest publikacja tekstu pt. *Strukturalna praca socjalna. Teoria, ideologia i praktyka kanadyjskiej pracy socjalnej...*
- współpraca z prof. Karlem Maton'em (University of Sydney, Australia) – budującego Teorię Kodów Legitymizacji, na podstawie której Habilitant zrealizował i opublikował badania (*Critical thinking in social work education...*).
- współpraca z prof. Jane McPherson (University of Georgia, USA), której konsekwencją było zrealizowanie badań opartych na polskiej adaptacji opracowanej przez M. Boryczko skal Human Rights Engagement in Social Work and Human Rights Exposure in Social Work (teksty wskazane w Autoreferacie).

Współpraca badawcza z innymi ośrodkami badawczymi, np. z Uniwersytetem w Bukareszcie, Ludgar Social Work, USA, i in., także opiera się na cennych inicjatywach badawczych

(wymienionych w Autoreferacie). Nawiązany kontakt z Ewangelische Hochschule w Norymberdze (Niemcy) zaowocowało rozwojem działalności dydaktycznej uczelni macierzystej, np. zorganizowaniem studenckiej wymiany międzyuczelnianej.

Dr M. Boryczko jest członkiem zespołów eksperckich lub konkursowych w międzynarodowych instytucjach (wymienionych na s. 12). Inne formy pracy na arenie międzynarodowej (organizacyjnej, dydaktycznej) już zostały przeze mnie wymienione.

Dorobek w zakresie współpracy międzynarodowej oceniam jako bardzo wysoki.

INFORMACJA O WSPÓŁPRACY Z OTOCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM

Dr M. Boryczko od początku pracy na UG współpracuje ze środowiskiem lokalnym, m.in. przez przygotowanie Raportów:

- z projektu badawczego Kondycja zawodowa pomorskiego nauczyciela (Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego), 2020;
- z diagnozy środowiska na obszarze Śródmieścia (Angielska Grobla) w ramach projektu GPS – Gotowość – Praca – Samodzielność, Gdańsk 2018;
- z diagnozy środowiska na obszarze dzielnicy Przeróbka w ramach projektu GPS – Gotowość – Praca – Samodzielność, Gdańsk 2018 in.

INFORMACJE NAUKOMETRYCZNE

Suma publikacji od uzyskania stopnia doktora (nie wszystkie spełniają dotychczasowe wymagania objętości 0,5 arkusza wyd.) nie jest imponująca. Uważam jednak, że treść i jakość publikacji jest stale doskonała, co jest świadectwem budowania dojrzałości naukowej dr Marcina Boryczko.

Sumaryczny Impact Factor: 0,72

Index Hirsha – 3

Liczba punktów MNiSW w latach 2013-2020: 483

WNIOSEK KOŃCOWY

Dr Marcin Boryczko jako osiągnięcie naukowe wskazał cykl siedmiu tematycznie powiązanych publikacji pt. "Krytyczna praca socjalna. Perspektywa teoretyczna i empiryczna w badaniach: od uwikłania podmiotu po realizację praw człowieka"

We wskazanym cyklu publikacji Pan dr M. Boryczko ukazuje indywidualną drogę poszukiwań, umiejętność konstruowania teoretycznego i metodologicznego zaplecza badań, krytyczną refleksję. Osiągnięcie stanowi dopełniającą się całość ukazującą się w sposób, który można określić jako cykliczny. Przedstawiony przez Kandydata cykl publikacji składających się na osiągnięcie naukowe spełnia oczekiwania stawiane tego typu pracom awansowym.

Ponadto przedstawione do oceny pozostałe elementy dorobku stanowią przekonującą bazę dokumentującą naukową samodzielność Habilitanta. Na moją pozytywną ocenę

aktywności badawczej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego dr Marcina Boryczko składa się: spełnienie większości kryteriów oceny osiągnięć na wysokim poziomie, w tym: aktywności publikacyjnej, zróżnicowanej i bardzo bogatej działalności międzynarodowej, bardzo wysokiej aktywności organizacyjnej i dydaktycznej, aktywności popularyzatorskiej (udział w wielu konferencjach naukowych i upowszechniających naukę), działalności na rzecz środowiska lokalnego (m.in. współpraca z lokalnymi instytucjami).

Indywidualne oblicze tożsamości naukowej Habilitanta oraz jego wkład w rozwój dyscypliny zostały udokumentowane. Zaprezentowany dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny dr Marcina Boryczko odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wnioskuje zatem o nadanie doktorowi Marcinowi Boryczko stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

Wioletta Quilewicz